

Ерданова Гулширин Серикбайқызының
6D010800 – Дене шынықтыру және спорт мамандығы бойынша
философия докторы (PhD) дәрежесін иелену үшін
«Болашақ дене мәдениеті педагогының имидждік құзыреттілігін
қалыптастыру» диссертациялық жұмысының
АҢДАТПАСЫ

Зерттеу тақырыбының өзектілігі. Заманауи әлеуметтік-демократиялық қайта құрулар Қазақстан Республикасындағы дене шынықтыру және спорт саласы бойынша жоғары білім беруді ұйымдастыруға жаңа талаптар қояды. Қазіргі қоғамға сыни ойлауы бар, шығармашылық және қалыптасқан мәселелерді шешуге стандартты емес заманауи мамандар қажет, бұл болашақ мамандарды даярлауға ерекше талаптар қояды. Болашақ дене мәдениеті педагогының даярлау процесі де осы есепте.

Сонымен бірге, еңбек нарығындағы бәсекелестік жағдайында кәсіби дағдылар өздігінен дене мәдениеті педагогы кәсіби шеберліктің табысты жүзеге асыруын қамтамасыз етіп, қолайлы беделін көтере алмайды. Ол үшін дене мәдениеті педагогы өзін көпшілікке, атап айтқанда оқушыларға, әріптестеріне, басшылыққа, ата-аналарына таныстыра білуі керек. Дене мәдениеті педагогы өзінің имиджі бойынша жұмыс жүргізуі керек, яғни оның кәсіби және жеке қасиеттерінің көрінісі болып табылатын өзіндік бір қоғамдық портрет жасауы қажет.

Бүгінгі таңда білім беру білім қызметінің бір саласына, ал білім алушы өзінің білім беру траекториясын таңдайтын білімгер - қолданушыға айналатынын атап өткен жөн.

Қазақстан республикасының «Педагог мәртебесі туралы» Заңында: «Қазақстан Республикасында педагогтың кәсіби қызметін жүзеге асыруға арналған жағдайларды қамтамасыз ететін оның ерекше мәртебесі танылады» - нақтыланған.

Мемлекет басшысы Қ.К.Тоқаевтың 2022 жылғы 1 қыркүйектегі «Әділетті мемлекет. Біртұтас ұлт. Берекелі қоғам» атты Қазақстан халқына Жолдауында: «Әділетті Қазақстан құру ісінде мұғалімдердің рөлі айрықша екені сөзсіз. Мемлекетімізде соңғы жылдары ұстаз мамандығының абырой- беделін арттыру үшін көп жұмыс жасалды. Дегенмен, бұл бағытта әлі де біршама өзгерістер жасау қажет» - деп білім беру саласына нақты міндеттер айқындаған.

Қазақстан Республикасының дене шынықтыру мен спорт саласын дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдаманың күтілетін нәтижесі ретінде «жаттықтырушы, жаттықтырушы-оқытушы мамандығының беделін арттыру» -деп көрсеткен.

Белгілі болғандай, кәсіби дағдылар мен кәсіби құзыреттілік педагогикалық қызметтің сәттілігін қамтамасыз етпейді және лайықты бедел тудырмайды. Ол үшін білім алушы аудиторияны, басшыларды, әріптестерді өзіне тарта білуі керек, яғни өзінің қайталанбас, бірегей кәсіби имиджін жасауы қажет.

Алайда, имидждік құзыреттіліктің әртүрлі салаларын белсенді түрде дамыта отырып, болашақ дене мәдениеті педагогының имидждік құзыреттілігін қалыптастыру мәселесі әлі арнайы зерттеу тақырыбына айналмағанын көре аламыз.

Сонымен қатар, әдебиетте «имидждік құзыреттілік» терминінің өзі өте сирек кездеседі, бұл ұғым сөздіктер мен энциклопедияларда кездеспейді, болашақ педагогтардың, оның ішінде болашақ дене мәдениеті педагогының имидждік құзыреттілігін қалыптастырудың мазмұнын, әдістері мен технологияларын ашатын еңбектер жоқтың қасы.

Ғылыми -педагогикалық, арнайы әдебиеттерді теориялық талдау және болашақ дене мәдениеті педагогының имидждік құзыреттілігін қалыптастырудың практикалық мәселелері келесі **қарама -қайшылықтарды** айқындауға мүмкіндік берді:

- болашақ дене мәдениеті педагогының имидждік құзыреттілігін қалыптастыру міндеті мен оны университетте шешудің теориялық және педагогикалық негіздерінің жасалмауы арасында;

- болашақ дене мәдениеті педагогының дайындық деңгейіне қойылатын талаптардың өсуі мен олардың имидждік құзыреттілігінің осы талаптарға сәйкес келмейтін нақты деңгейі қатысында.

Сонымен бірге, әртүрлі ғылыми әдебиеттер мен озық педагогикалық тәжірибеге жүргізілген сараптама қазіргі уақытта педагогтың имиджіне деген қызығушылықтың артуына қарамастан, болашақ дене мәдениеті педагогының имидждік құзыреттілігін қалыптастыру мәселесі теориялық тұрғыдан да, іс жүзінде де жеткілікті дәрежеде қамтылмағанын көрсетеді.

Осы мәселенің шешімін іздеу берілген «Болашақ дене мәдениеті педагогының имидждік құзыреттілігін қалыптастыру» деп, зерттеу тақырыбын анықтап берді.

Зерттеу мақсаты: болашақ дене мәдениеті педагогының имидждік құзыреттілігін қалыптастыру моделін құру және эксперименталды түрде сынақтан өткізу.

Зерттеу міндеттері:

1. Болашақ дене мәдениеті педагогының имидждік құзыреттілігін қалыптастыру мәселесі бойынша отандық және шетелдік зерттеулерге талдау жүргізу.

2. «Имидж», «болашақ дене мәдениеті педагогының имидждік құзыреттілігі» ұғымдарының мәні мен мазмұнын нақтылау.

3. Болашақ дене мәдениеті педагогының имидждік құзыреттілігін қалыптастыру моделін құру, компоненттерін, көрсеткіштерін және деңгейлерін анықтау.

4. Болашақ дене мәдениеті педагогының имидждік құзыреттілігін қалыптастырудың мазмұнын, әдістерін, формаларын жобалау, тиімділігін тәжірибелік сынақтан өткізу.

Зерттеу әдістері: мәселені әзірлеу барысында *теориялық* (зерттелетін мәселенің барлық салалары бойынша ғылыми еңбектерді зерттеу және оларға талдау жүргізу, болашақ дене мәдениеті педагогының имидждік құзыреттілігін

калыптастыру мәселесі бойынша нормативтік құжаттарды қарастыру; алынған ақпаратты талдау және жіктеу, оны жалпылау, зерттелетін үрдісті модельдеу), *эмпирикалық* (ЖОО-дағы педагогикалық үрдісті бақылау, ЖОО студенттерімен және оқытушыларымен сұхбаттасу, сауалнама жүргізу, тестілеу, студенттер іс-әрекетінің өнімдерін зерделеу, айқындаушы эксперимент, қалыптастыру мен бақылау эксперименті) және зерттеу нәтижелерін *өңдеу әдістері* (деректерді статистикалық өңдеуден өткізу, алынған зерттеу нәтижелерінің сапалық, сандық сараптамасы).

Қорғауға ұсынылатын қағидалар:

1. Болашақ дене мәдениеті педагогінің имидждік құзыреттілігін қалыптастыру мәселесі бойынша қазақстандық және шетелдік ғылыми философиялық, психологиялық-педагогикалық және арнайы зерттеулерге талдау жүргізілді.

2. Болашақ дене мәдениеті педагогының имиджі - білім беру үрдісіндегі кәсіби жетістікке жетудің мақсатты іс-әрекетімен субъект-субъектілік қатынастарды үйлесімді құруға әсер ететін барлық қатысушылармен (әріптестер, оқушылар, ата-аналар, басшылық) жүзеге асырылатын педагогикалық ықпалдың динамикалық, икемді құралы.

Болашақ дене мәдениеті педагогі имиджінің құрылымы: құндылықтар, сыртқы бейнесі, қарым-қатынасқа тез түсе білу қабілеті, кәсіби және өмірлік тәжірибесі, жекебасылық қасиеттері.

Болашақ дене мәдениеті педагогының имидждік құзыреттілігі – субъектінің жеке тәжірибені өзіндік жобалаудың және өзіндік жетілдірудің күрделі жүйесін көрсететін, бастамашылдықты, ұтқырлықты, адамның өмірлік оптимизмін, жұмыс істеуге және жаңашылдыққа деген ұмтылысты, басқалармен тұрақты және үйлесімді қарым-қатынас құрудың тиімді әдістер мен құралдарды меңгере отырып, өзінің кәсіби шеберлігін сәтті жүзеге асыруын басқара білуге дайындығы.

3. Болашақ дене мәдениеті педагогінің имидждік құзыреттілігін қалыптастыру үрдісінің бөлімді (басқару, әдіснама, мазмұн және нәтиже) құрылымдардың белгілі бір жиынтығын қамтитын жобаланған моделі.

Болашақ дене мәдениеті педагогының имидждік құзыреттілігін қалыптастырудың құрылымдары (құндылықты-мотивациялық, когнитивті-мазмұндық, рефлексивті-әрекеттік), көрсеткіштері мен деңгейлері (ілгерілі, жеткілікті, сыни).

4. Теориялық, психологиялық және цифрлық бөлімдерден («Заманауи дене мәдениеті педагогының имиджі» элективті курсы, тренинг залы, педагогтің виртуалды зертханасы және вебинарлар) тұратын «Болашақ педагог имиджінің шеберханасы» әзірленген кешенді бағдарламаның мазмұны.

Зерттеудің негізгі нәтижелері:

Нәтиже 1. Болашақ дене мәдениеті педагогының имидждік құзыреттілігін қалыптастыру мәселесі бойынша отандық және шетелдік зерттеулерге талдау жүргізілді.

Нәтиже 2. «Имидж», «болашақ дене мәдениеті педагогының имидждік құзыреттілігі» ұғымдарының мәні мен мазмұны нақтыланды.

Нәтиже 3. Болашақ дене мәдениеті педагогының имидждік құзыреттілігін қалыптастыру моделі құрастырылды, компоненттері, көрсеткіштері мен деңгейлері анықталды.

Нәтиже 4. Болашақ дене мәдениеті педагогының имидждік құзыреттілігін қалыптастырудың мазмұны, әдістері, формалары жобаланды, тиімділігі тәжірибелік сынамадан өткізілді.

Алынған нәтижелердің жаңалығы мен маңыздылығын негіздеу. Зерттеу пәні нәтижесінде Қазақстанда дене мәдениеті саласы бойынша тұңғыш рет болашақ дене мәдениеті педагогының имидждік құзыреттілігін қалыптастыру мәселесі теориялық-әдіснамалық тұрғыдан негізделді, «Болашақ дене мәдениеті педагогының имидждік құзыреттілігі» ұғымының мәні нақтыланып, құрылымы берілді. Болашақ дене мәдениеті педагогының имидждік құзыреттілігін қалыптастырудың моделі әзірленді, «Заманауи дене мәдениеті педагогының имиджі» элективті курсы әзірленіп, оқу үдерісіне тиімді түрде енгізілді. «Болашақ педагог имиджінің шеберханасы» кешенді бағдарламасы әзірленді және экспериментте қолданылды. Зерттеу нәтижелері Алматы қ. Қазақ спорт және туризм академиясының оқу үдерісіне енгізілді.

Зерттеудің ғылымды дамыту бағыттарына немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкестігі. Қазақстан Республикасының дене шынықтыру мен спорт саласын дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы № 251 қаулысы және «Педагог мәртебесі туралы» - Қазақстан Республикасы Заңының жобасы туралы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2019 жылғы 31 тамыздағы № 645 қаулысын жүзеге асырылуы мен байланысты.

Зерттеу нәтижелерінің жариялануы. диссертациялық жұмыс тақырыбы бойынша барлығы 11 ғылыми еңбек жарық көрген. оның ішінде ҚР ҒЖБМ, Ғылым және жоғары білім саласындағы сапаны қамтамасыз ету комитетінің ұсынған ғылыми басылымдарда 4 мақала, 1 мақала Scopus базасына енген шет елдік басылымда, 5 мақала халықаралық конференциялар материалдары жинақтарында жарияланған 1- болашақ дене мәдениеті педагогының имидждік құзыреттілігін қалыптастыруда «Болашақ дене шынықтыру мұғалімінің имидждік құзыреттілігінің негіздері» оқу әдістемелік құрал жарық көріп, соның негізінде авторлық құқық объектісін мемлекеттік тіркеу туралы куәлік алынды (қосымша А).

Докторанттың жарияланған мақалаларды дайындауға қосқан үлесі:
Scopus дерекқорына кіретін журналда - Cypriot Journal of Educational Sciences:

1. Yerdanova G., Ilyassova A., Adambekov K., Abdreimova K., Doshybekov A. La imagen del futuro profesor de cultura física en Kazajstán (The image Making of the Future Physical Culture Teacher in Kazakhstan) // Copyright: Federación Española de Asociaciones de Docentes de Educación Física (FEADEF) ISSN:

Edición impresa: 2024, **Retos**, 51, 141-148– 2024. – Vol. 17, Iss. 5. – P. 1715-1726.
DOI: <https://doi.org/10.47197/retos.v51.100357> білім бойынша процентилі – 64.

Авторлардың үлесі: жұмыс идеясы, зерттеу жүргізу, деректерді жинау және өңдеу, мақала жазу – Ерданова Г.; кеңес беру және мақаланы редакциялау – Илясова А., Адамбеков К., Абдреймова К.; теориялық талдау үшін материал дайындау – Дошыбеков А.

ҚР ҒЖБМ ҒЖБСҚК ұсынған журналында:

2. Ерданова Г.С., Дошыбеков А.Б., Катчибаева А.С. Болашақ дене мәдениеті педагогының имиджінің мазмұнды сипаттамасы (2019).

3. Дошыбеков А.Б., Ерданова Г.С. Болашақ дене мәдениеті мәдениетінің имиджік құзыреттілігін қалыптастырудың компоненттері мен көрсеткіштері (2019).

4. Yerdanova G., Doshybekov A., Ulukbekova A. The concept and meaning of the «image». (2020).

5. Ерданова Г.С., Лесбекова Р.Б., Улукбекова А.О., Унтаев К.К., Укешов Х.Қ. Болашақ дене мәдениеті педагогының «бейнесін» қалыптастырудағы маңызы (2023).

АННОТАЦИЯ

диссертации на соискание степени доктора философии (PhD)
по специальности 6D010800 – Физическая культура и спорт
«Формирование имиджевой компетентности будущего
педагога физической культуры»
Ердановой Гулширин Серикбайкызы

Актуальность темы исследования. Современные социально-демократические преобразования предъявляют новые требования к организации высшего образования в области физической культуры и спорта в Республике Казахстан. Современное общество нуждается в нестандартных современных специалистах с критическим мышлением, творчестве и решении сложившихся проблем, что предъявляет особые требования к подготовке будущих специалистов. Процесс подготовки будущих учителей физической культуры также находится в этом отчете.

Вместе с тем, в условиях конкуренции на рынке труда профессиональные навыки сами по себе не могут обеспечить преподавателю физической культуры успешную реализацию профессионального мастерства и поднять благоприятную репутацию. Для этого учитель физической культуры должен уметь представиться общественности, в частности ученикам, коллегам, руководству, родителям. Учитель физической культуры должен вести работу над своим имиджем, то есть создать свой собственный общественный портрет, который является отражением его профессиональных и личностных качеств.

Следует отметить, что сегодня образование становится одной областью образовательной деятельности, а обучающийся - обучающимся-пользователем, выбирающим свою образовательную траекторию.

В Законе Республики Казахстан «О статусе педагога»: уточнен, что «в Республике Казахстан признается особый статус педагога, обеспечивающий условия для осуществления им профессиональной деятельности».

В Послании народу Казахстана от 1 сентября 2022 года «Справедливое государство. Единая нация. Благословенное общество» Глава государства К.К. Токаев определил конкретные задачи в сфере образования: «Несомненно, роль учителей в деле создания справедливого Казахстана является исключительной. В стране за последние годы проделана большая работа по повышению престижа профессии учителя. Однако в этом направлении еще предстоит внести некоторые изменения».

Ожидаемым результатом концепции развития отрасли физической культуры и спорта Республики Казахстан на 2023-2029 годы является «повышение престижа профессии тренера, тренера-преподавателя».

Как известно, профессиональные навыки и профессиональная компетентность не обеспечивают успеха педагогической деятельности и не создают достойного престижа. Для этого обучающийся должен уметь привлекать аудиторию, руководителей, коллег, то есть создавать свой неповторимый, уникальный профессиональный имидж.

Однако, мы видим, что проблема формирования имиджевой компетентности будущего педагога физической культуры активно развивая различные сферы имиджевой компетентности, еще не стала предметом специального исследования.

Кроме того, в литературе очень редко встречается сам термин «имиджевая компетентность», это понятие не встречается в словарях и энциклопедиях, почти нет работ, раскрывающих содержание, методы и технологии формирования имиджевой компетентности будущего учителя, в том числе будущего педагога физической культуры.

К тому же, в литературе очень редко встречается сам термин «имиджевая компетентность», это понятие не встречается в словарях и энциклопедиях, почти нет работы, раскрывающие содержание, методы и технологии формирования имиджевой компетентности будущего учителя, в том числе будущего педагога физической культуры.

Теоретический анализ научно-педагогической, специальной литературы и практические вопросы формирования имиджевой компетентности будущего педагога физической культуры позволили выявить следующие **противоречия**:

- между задачей формирования имиджевой компетентности будущего педагога физической культуры и отсутствием теоретических и педагогических основ ее решения в вузе;

- рост требований к уровню подготовки будущих учителей физической культуры и фактический уровень их имиджевой компетентности, не соответствующий этим требованиям.

Вместе с тем, проведенная экспертиза разнообразной научной литературы и передового педагогического опыта показывает, что, несмотря на возросший интерес к имиджу учителя в настоящее время, проблема формирования имиджевой компетентности будущего педагога физической культуры недостаточно освещена как в теоретическом, так и в практическом плане.

Поиск решения данной проблемы определил тему исследования: «Формирование имиджевой компетентности будущего педагога физической культуры».

Цель исследования: создание и экспериментальное апробирование модели формирования имиджевой компетентности будущего педагога физической культуры.

Задачи исследования:

1. Проведение анализа отечественных и зарубежных исследований по проблеме формирования имиджевой компетентности будущего педагога физической культуры;

2. Уточнить сущность и содержание понятий «имидж», «имиджевая компетентность будущего педагога физической культуры»;

3. Построение модели формирования имиджевой компетентности будущего педагога физической культуры, определение компонент, показателей и уровней;

4. Проектирование содержания, методов, форм формирования имиджевой компетентности будущего педагога физической культуры, проведение практических испытаний эффективности.

Методы исследования: *теоретический* анализ, при разработке проблемы (изучение и анализ научных работ по всем областям изучаемой проблемы, рассмотрение нормативных документов по вопросу формирования имиджевой компетентности будущего педагога физической культуры; анализ и классификация полученной информации, ее обобщение, моделирование изучаемого процесса), *эмпирические* (контроль педагогического процесса в вузе, интервью со студентами и преподавателями вузов, опрос, тестирование, ментализация изучения продуктов деятельности студентов, констатирующий эксперимент, формирование и контрольный эксперимент) и методы обработки результатов исследования (статистическая обработка данных, анализ полученных результатов качественная, количественная экспертиза результатов исследования).

Основные положения, рекомендуемые к защите правила:

1. Проведен анализ казахстанских и зарубежных научных философских, психолого-педагогических и специальных исследований по проблеме формирования имиджевой компетентности будущих учителей физической культуры.

2. Имидж будущего педагога физической культуры - динамичный, гибкий инструмент педагогического воздействия, осуществляемый всеми участниками (коллегами, учащимися, родителями, руководством), влияющий на гармоничное построение субъект-субъектных отношений с целенаправленной деятельностью по достижению профессионального успеха в образовательном процессе.

Структура имиджа будущего учителя физической культуры включает в себя: ценности, внешний образ, умение быстро вступать в отношения, профессиональный и жизненный опыт, личностные качества.

Имиджевая компетентность будущего педагога физической культуры - готовность субъекта к успешной реализации своего профессионального мастерства, демонстрирующая сложную систему самостоятельного проектирования и самосовершенствования личного опыта, обладающая инициативностью, мобильностью, жизненным оптимизмом человека, стремлением к работе и инновациям, владением эффективными методами и средствами построения устойчивых и гармоничных отношений с окружающими.

3. Проектируемая модель процесса формирования имиджевой компетентности будущих учителей физической культуры, включающая определенный набор структур раздела (управления, методологии, содержания и результата).

Структура формирования имиджевой компетентности будущего педагога физической культуры (ценностно-мотивационная, когнитивно-

содержательная, рефлексивно-деятельностная), показатели и уровни (прогрессивная, достаточная, критическая).

4. Содержание разработанной комплексной программы «Мастерская имиджа будущего учителя», состоящей из теоретического, психологического и цифрового разделов (элективный курс «Имидж педагога современной физической культуры», тренинговый зал, виртуальная лаборатория педагога и вебинары).

Основные результаты исследования:

Результат 1 Проведен анализ отечественных и зарубежных исследований по проблеме формирования имиджевой компетентности будущего педагога физической культуры;

Результат 2 Уточнены сущность и содержание понятий «имидж», «имиджевая компетентность будущего педагога физической культуры»;

Результат 3 Разработана модель формирования имиджевой компетентности будущего педагога физической культуры, определены компоненты, показатели и уровни;

Результат 4 Проведена опытная апробация содержания, методов, форм, эффективности формирования имиджевой компетентности будущего педагога физической культуры.

Обоснование новизны и значимости полученных результатов. В результате предмета исследования впервые в Казахстане в области физической культуры теоретико-методологически обоснована проблема формирования имиджевой компетентности будущего педагога физической культуры, уточнена сущность и дана структура понятия «имиджевая компетентность будущего педагога физической культуры». Разработана модель формирования имиджевой компетентности будущего педагога физической культуры, разработан и эффективно внедрен в учебный процесс элективный курс «Имидж современного педагога физической культуры». Разработана и использована в эксперименте комплексная программа «Мастерская имиджа будущего учителя». Результаты исследования внедрены в учебный процесс Казахской академии спорта и туризма г. Алматы.

Соответствие исследования направлениям развития науки или государственным программам. Диссертационное исследование связано с реализацией постановления Правительства Республики Казахстан №251 «Об утверждении Концепции развития отрасли физической культуры и спорта Республики Казахстан на 2023-2029 годы» от 28 марта 2023 года и постановления Правительства Республики Казахстан №645 «О проекте Закона Республики Казахстан «О статусе педагога» от 31 августа 2019 года.

Публикация результатов исследования. Всего опубликовано 11 научных работ по теме диссертационной работы, из них – 4 - в научных изданиях, рекомендованных Комитетом по контролю в сфере образования и науки МНВО РК, 1 статьи - в зарубежном издании, вошедшем в базу Scopus, 5 статей - в сборниках материалов международных конференций. Получено 1 свидетельство о государственной регистрации объекта авторского права на

учебно-методический пособие «Болашақ дене шынықтыру мұғалімінің имидждік құзыреттілігінің негіздері».

Вклад докторанта в подготовку опубликованных материалов:

В журнале, входящем в базу данных (Scopus) - Cypriot Journal of Educational Sciences:

1. Yerdanova G., Pyassova A., Adambekov K., Abdreimova K., Doshybekov A. La imagen del futuro profesor de cultura física en Kazajstán (The image Making of the Future Physical Culture Teacher in Kazakhstan) (2024 ж.).

В журнале, рекомендованном КОКСМВО МНВО РК:

2. Ерданова Г.С., Дошыбеков А.Б., Катчибаева А.С. Болашақ дене мәдениеті педагогының имиджінің мазмұнды сипаттамасы (2019 ж.).

3. Дошыбеков А.Б., Ерданова Г.С. Болашақ дене мәдениеті мәдениетінің имиджік құзыреттілігін қалыптастырудың компоненттері мен көрсеткіштері (2019 ж.).

4. Yerdanova G., Doshybekov A., Ulukbekova A. The concept and meaning of the «image» (2020 ж.).

5. Ерданова Г.С., Лесбекова Р.Б., Улукбекова А.О., Унтаев К.К., Укешов Х.Қ. Болашақ дене мәдениеті педагогының «бейнесін» қалыптастырудағы маңызы (2023).

Yerdanova Gulshirin Serikbaikyzy
Specialty 6D010800-Physical Culture and sports
to obtain the degree of Philosophy Doctor (PhD)

The dissertation work "**Formation image competence of the future teacher of physical culture**"
ANNOTATION

Relevance of the research topic. Modern socio-democratic transformations impose new requirements on the organization of higher education in the field of Physical Culture and sports in the Republic of Kazakhstan. Modern society needs non-standard modern specialists with critical thinking, creativity and solving existing problems, which imposes special requirements on the training of future specialists. The training process of the future teacher of Physical Culture is also in this report.

At the same time, in the conditions of competition in the labor market, professional skills alone cannot ensure the successful implementation of professional skills and raise a favorable reputation of a physical culture teacher. For this, a physical education teacher should be able to introduce himself to the public, in particular to students, colleagues, management, and parents. A physical education teacher should work on his image, that is, he should create a public portrait of himself, which is a reflection of his professional and personal qualities.

It should be noted that today education is one of the branches of educational activity, and the learner is becoming a user who chooses his own educational trajectory.

The Law of the Republic of Kazakhstan "On the Status of a Pedagogue" specifies: "In the Republic of Kazakhstan, a special status of a teacher, who provides conditions for the implementation of his professional activities, is recognized."

Head of State K.K. Tokayev's September 1, 2022 "Just State. A united nation. In his address to the people of Kazakhstan entitled "Blessed Society", he said: "The role of teachers in the creation of a just Kazakhstan is undoubtedly special. In recent years, a lot of work has been done to increase the dignity and prestige of the teaching profession in our country. However, it is still necessary to make some changes in this direction" - defined specific tasks for the field of education.

As an expected result of the concept of the development of the field of physical education and sports of the Republic of Kazakhstan for the years 2023-2029, "increasing the prestige of the profession of coach, trainer-teacher" was indicated.

As you know, professional skills and professional competence do not ensure the success of teaching activities and do not create a decent prestige. To do this, the student must be able to attract an audience, managers, colleagues, that is, create his own unique, unique professional image.

However, with the active development of various areas of image competence, we can see that the problem of the formation of image competence of the future teacher of Physical Culture has not yet become a special research topic.

At the same time, the term "image competence" itself is extremely rare in the literature, this concept is not found in dictionaries and encyclopedias, there are

almost no works that reveal the content, methods and technologies for the formation of image competence of future teachers, including a future teacher of Physical Culture.

Theoretical analysis of scientific and pedagogical, special literature and practical problems of the formation of image competence of the future teacher of Physical Culture made it possible to identify the following contradictions:

- between the task of forming the image competence of the future teacher of Physical Culture and the lack of theoretical and pedagogical foundations for its solution at the University;

- in the presence of an increase in the requirements for the level of training of the future teacher of Physical Culture and a specific level of their image competence that does not meet these requirements.

At the same time, an examination of various scientific literature and advanced pedagogical experience shows that at present, despite the growing interest in the image of a teacher, the problem of the formation of image competence of a future teacher of Physical Culture is not sufficiently covered either theoretically or practically.

The search for a solution to this problem was determined by the topic of the study "Formation image competence of the future teacher of Physical Culture".

Aim of the research: creation and experimental testing of the model of formation of image competence of the future physical culture teacher.

Research objectives:

1. conduct an analysis of domestic and foreign research on the problem of the formation of image competence of a future teacher of Physical Culture.

2. Clarify the meaning and content of the concepts "image", "image competence of the future physical education teacher".

3. Creation of a model of formation of image competence of the future physical culture teacher, determination of components, indicators and levels.

4. Designing the content, methods, forms of forming the image competence of the future physical culture teacher, conducting a practical test of their effectiveness.

Research methods: during the development of the problem, theoretical (research and analysis of scientific works in all areas of the studied problem, consideration of regulatory documents on the issue of forming the image competence of the future physical culture teacher; analysis and classification of the received information, its generalization, modeling of the studied process), empirical (in the university monitoring the pedagogical process, interviews with students and teachers of higher education institutions, conducting surveys, testing, studying the products of student activities, determining experiments, formation and control experiments) and methods of processing research results (statistical processing of data, qualitative and quantitative analysis of the obtained research results).

Principles recommended for protection:

1. Analysis of Kazakh and foreign scientific-philosophical, psychological-pedagogical and special studies was conducted on the issue of forming the image competence of the future physical culture teacher.

2. The image of the future physical culture teacher is a dynamic, flexible tool of pedagogical influence implemented with all participants (colleagues, students, parents, management) that affects the harmonious creation of subject-subject relations with the goal of achieving professional success in the educational process.

3. The structure of the image of the future physical culture teacher: values, external image, the ability to communicate quickly, professional and life experience, personal qualities.

4. The image competence of the future physical culture teacher is the subject's complex system of self-design and self-improvement, initiative, mobility, human life optimism, the desire to work and innovate, and mastering effective methods and tools for creating stable and harmonious relations with others. Readiness to manage the successful implementation of professional skills.

3. The designed model of the process of forming the image competence of the future physical culture teacher includes a certain set of structures (management, methodology, content and results).

Structures (value-motivational, cognitive-content, reflexive-active), indicators and levels (advanced, sufficient, critical) of forming the image competence of the future physical culture teacher.

4. The content of the comprehensive program developed "workshop of the image of the future teacher", consisting of theoretical, psychological and digital sections (Elective course "Image of modern teacher of Physical Culture", training hall, virtual laboratory of a teacher and webinars).

Main results of the research:

Result 1. the analysis of domestic and foreign studies on the problem of the formation of image competence of the future teacher of Physical Culture was carried out.

Result 2. The meaning and content of the concepts "image", "image competence of the future physical culture teacher" have been clarified.

Result 3. Model for the formation of image competence of the future teacher of Physical Culture has been compiled, components, indicators and levels have been identified.

Result 4. Design of the content, methods, forms of formation image competence of the future teacher of Physical Culture, practical testing of the effectiveness was carried out.

To justify the novelty and significance of the obtained results

As a result of the research subject, for the first time in Kazakhstan in the field of physical culture, the problem of forming the image competence of the future physical culture teacher was based on a theoretical and methodological point of view, the meaning of the concept "Image competence of the future physical culture teacher" was clarified and its structure was given. The model of image competence formation of the future physical culture teacher was developed, the elective course "Image of the modern physical culture teacher" was developed and effectively introduced into the educational process. The comprehensive program "Workshop of future teacher's image" was developed and used in the experiment. Research results

were included in the educational process of the Kazakh Academy of Sports and Tourism, Almaty.

Compliance of research with areas of science development or state programs. In connection with the implementation and implementation of the resolution of the Government of the Republic of Kazakhstan dated August 31, 2019 № 645 on the draft law of the Republic of Kazakhstan "on the status of a teacher" - resolution of the Government of the Republic of Kazakhstan dated March 28, 2023 No. 251 on approval of the concept for the development of Physical Culture and sports of the Republic of Kazakhstan for 2023-2029.

Publication of research results. A total of 11 scientific works were published on the subject of the dissertation. including 4 articles in scientific publications recommended by the Committee for Quality Assurance in the Field of Science and Higher Education of the Republic of Kazakhstan, 1 article in a foreign publication included in the Scopus database, 5 articles published in collections of materials of international conferences. "Basics of Image Competence" training methodical tool was published, based on which a certificate of state registration of the object of copyright was obtained (Appendix A).

Contribution of the doctoral student to the preparation of published articles:

In the log included in the Scopus database - Cypriot Journal of Educational Sciences:

1. Yerdanova G., Ilyassova A., Adambekov K., Abdreimova K., Doshybekov A. La imagen del futuro profesor de cultura física en Kazajstán (The image Making of the Future Physical Culture Teacher in Kazakhstan) // Copyright: Federación Española de Asociaciones de Docentes de Educación Física (FEADEF) ISSN: Edición impresa: 2024, Retos, 51, 141-148– 2024. – Vol. 17, Iss. 5. – P. 1715-1726. DOI: <https://doi.org/10.47197/retos.v51.100357> percentile for education – 64.

Authors ' contribution: the idea of the work, conducting research, collecting and processing data, writing an article – Yerdanova G.; consulting and editing the article – Ilyasova A., Adambekov K., Abdreimova K.; preparing material for theoretical analysis – Doshybekov A.

In the Journal of the Ministry of education and science of the Republic of Kazakhstan:

2. Ерданова Г.С., Дошыбеков А.Б., Катчибаева А.С. Болашақ дене мәдениеті педагогының имиджінің мазмұнды сипаттамасы (2019).

3. Дошыбеков А.Б., Ерданова Г.С. Болашақ дене мәдениеті мәдениетінің имиджік құзыреттілігін қалыптастырудың компоненттері мен көрсеткіштері (2019).

4. Yerdanova G., Doshybekov A., Ulukbekova A. The concept and meaning of the «image». (2020).

5. Ерданова Г.С., Лесбекова Р.Б., Улукбекова А.О., Унтаев К.К., Укешов Х.Қ. Болашақ дене мәдениеті педагогының «бейнесін» қалыптастырудағы маңызы (2023).